

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNIVERSİTETİ

“Təsdiq edirəm”
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
dos. Zaur Məmmədov
_____ “_____” _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: Aqronomluq

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmlər

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı:Dərman bitkiləri

Kodu: İPFS-B07

Tədris ili: V (2025-2026)

Semestr: X (Yaz)

Fənn üzrə tədris yükü: Cəmi: 60 saat. Auditoriyadan kənar 40. Auditoriya saati 20 saat. (10 saat müəhazirə , 10 saat laboratoriya)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya № 311

Saat: I gün 1-ci saat, 2-ci gün 1-2 saatlar müh. (üst həftə)

II.Müəllim haqqında məlumat:

Müəllimin adı, soyadı, dərəcəsi:b/m.Məlikov Əlibağış Şamməd O.

Məsləhət günləri və saati: I gün saat 14⁰⁰-da

E-mail ünvanı: alibagish.malikovmail@mail.ru

Kafedranın ünvanı:Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III. Tədris olunan fənnə aid əsas və tövsiyə olunan kitab və dərsliklər:

1. Farmakoqnoziya botanikanın əsasları ilə (Dərslik). "Əcəmi" Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi. Naxçıvan-2015, 648 s.

2. Dəmirov İ.A., İslamova N.A., Kərimov Y.B., Mahmudov R.M. Azərbaycanın müalicə əhəmiyyətli bitkiləri, Bakı, 1988, 176 s.

3.Qasimov M., Qasimova T, Qədirova G.. XXI əsrin dərman bitkiləri— Bakı: «Elm», ABU, 2005. 432 səh.+ 24 səh. şəkil.

Tövsiyə olunan

4. İsmayılov A. Ədviyyat, bitki çayları və dərman bitkiləri. Bakı.,218, 221 s.

5. Kərimov Y.B, Süleymanov T.A., İsayev C.İ., Xəlilov C.S, Farmakoqnoziya, Bakı, 2010, 741

6. Гаммерман А. Ф. и др. Г18 Лекарственные растения (Растения-целители): Справ. пособие/А. Ф. Гаммерман, Г. Н. Кадаев, А. А. Яценко-Хмелевский.— 4-е изд., испр. и доп.— М.: Высш. шк., 1990.

IV. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə yanaşı başqa fənlərin tədris olunmasına ehtiyac yoxdur.

V.Prerekvizitlər:

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: “Dərman bitkiləri” kursunun məqsədi bakalavr pilləsində təhsil alacaq tələbələrə dərman bitkilərinin botaniki xarakteristikası, yayılma arealları, mənşəyi, kimyəvi tərkibləri, müalicəvi xüsusiyyətləri haqqında geniş məlumat verməklə, onların toplanması, qurudulması, saxlanması, əhəmiyyəti, istifadə olunma qaydaları haqqında elmi biliklər verməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilər.
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilər.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilər;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında).

- 91- 100 bal - əla (A)
- 81- 90 bal- çox yaxşı(B)
- 71- 80 bal-kafi (C)
- 61- 70 bal-lafi D)
- (51-60 bal -qənaətbəxş (E)
- 51-baldan aşağı-qeyri-kafi (F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə- 10 saat. 10 saat laboratoriya. Cəmi: 20 saat.

No	Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu:1.Giriş, dərman bitkilərinin elmi inkişaf yolları.Bitkilərin həyatı. Farmakoqnoziya elminin inkişaf tarixi və müasir vəziyyəti və dərman bitkilərin ehtiyatşünaslığı və maddələrin aktivliyi. Plan: 1. Bitkilərin təbiətdə rolu. 2. Bitkilərin insanların həyatında əhəmiyyəti. 3. Bitkilərin qorunması. 4. Bitkilərin həyat formaları. 5. Ağaclar, kollar, kolcuqlar və yarımkol bitkiləri. 6. Farmakoqnoziyay. 7. Farmakoqnoziyanın məqsəd və vəzifələri. 8. Farmakoqnoziya elminin inkişaf tarixi. 9. Farmakoqnoziya elminin müasir vəziyyəti. 10.Dərman bitkilərinin ehtiyatşünaslığı. 11. Maddələrin aktivliyi.	2	

2	Mövzu: 2. Dərman bitki xammalından mikropreparatların hazırlanması və təhlil üsulları. Dərman bitkilərinin becərilməsi. Dərman bitkilərinin resurs bazası. Dərman bitkilərinin analizi. Plan: 1.Dərman bitki xammalından mikropreparatların hazırlanmasının makroskopik, mikroskopik və kimyəvi təhlil. 2.Dərman bitkilərin xammalından mikropreparatların hazırlanmasının sublimasiya (mikrosublimasiya) və lüminessensiya təhlili. 3.Dərman bitkilərinin toxumlarının əsas quruluş xüsusiyyətləri (aspektləri), formaları və onların praktiki istifadəsi. 4. Dərman bitkilərinin toxumlarının keyfiyyət göstəriciləri və onlara qoyulan tələblər. 5.Dərman bitki toxumlarının cücərmə şəraiti və səpinə hazırlanması. 6.İdxal üçün əkilən dərman bitkiləri. 7.Satış üçün əkilən dərman bitkiləri. 8. İdxal olunan dərman bitkiləri. 9.Dərman bitki xammalının standartlaşdırılması normativ sənədlər 10. Dərman bitkilərinin analiz üsulları. 11.Xammal kimi dərman bitkilərinin qablaşdırılması, markalama, nəqlənmə və saxlanması. 12.Dərman bitki xammalının keyfiyyətinə nəzarət	2	
3	Mövzu:3.Dərman bitkinin adlandırılması. Dərman bitki xammalı qarışıqları. İlk işləmə. Dərman bitkisi kimi qarağat və çiyələk Plan: 1.Dərman bitki xammalının adlandırılması. 2.Dərman bitki xammalından mikropreparatların hazırlanması. 3.Dərman bitki xammalının ilkin işlənməsi qaydaları. 4.Dərman bitki xammalının qurudulması 5.Dərman bitkisi kimi qarağatın növləri. 6.Dərman bitkisi kimi qarağatın kimyəvi tərkibi və istifadəsi. 7. Dərman bitkisi kimi çiyələyin növləri. 8. Dərman bitkisi kimi çiyələyin kimyəvi tərkibi və istifadəsi	2	
4	Mövzu:4.Dərman bitkisi kimi quşarmudu, çaytikanı,güləmbahar və gicitkan. Plan: 1.Dərman bitkisi kimi quşarmudunun növləri 2.Dərman bitkisi kimi çaytikanın növləri 3.Dərman bitkisi kimi çaytikanın kimyəvi tərkibi və istifadəsi. 4.Dərman bitkisi kimi güləmbaharın növləri 5.Dərman bitkisi kimi güləmbaharın kimyəvi tərkibi və istifadəsi. 6.Dərman bitkisi kimi gicitkanın növləri 7.Dərman bitkisi kimi gicitkanın kimyəvi tərkibi və istifadəsi	2	

5	Mövzu:5.Dərman bitkisi kimi qarğıdalı,quşəppəyi, daziotu,gəndələş,zeytun və badam Plan: 1.Dərman bitkisi kimi Qarğıdalının növləri. 2.Dərman bitkisi kimi Qarğıdalının kimyəvi tərkibi və istifadəsi. 3.Dərman bitkisi kimi Daziotu. 4.Dərman bitkisi kimi Quşəppəyi. 5.Dərman bitkisi kimi Gəndələş 6.Dərman bitkisi kimi Zeytun 7.Dərman bitkisi kimi Badam	2	
	Cəmi:	10saat	

No	Keçirilən <u>seminar</u> mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1. Dərman bitkilərinin elmi inkişaf yolları.Bitkilərin həyatı. Farmakoqnoziya elminin inkişaf tarixi və müasir vəziyyəti və dərman bitkilərin ehtiyatşünaslığı və maddələrin aktivliyi laboratoriyada öyrənilməsi	2	
2	Mövzu:2. Dərman bitki xammalından mikropreparatların hazırlanması və təhlil üsulları. Dərman bitkilərinin becərilməsi. Dərman bitkilərinin resurs bazası. Dərman bitkilərinin analizi.	2	
3	Mövzu:3. Dərman bitkinin adlandırılması. Dərman bitki xammalı qarışıqları. İlk işləmə. Dərman bitkisi kimi qarağat və çiyələk.	2	
4	Mövzu:4 Dərman bitkisi kimi quşarmudu, çaytikanı,gülumbahar və gicitikan laboratoriyada öyrənilməsi.	2	
5	Mövzu:5. Dərman bitkisi kimi qarğıdalı,quşəppəyi, daziotu,gəndələş,zeytun və badam laboratoriyada öyrənilməsi.	2	
	Cəmi:	10 saat	

XI.Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

--

XII. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Bitkilərin təbiətdə rolunu bilmək.

Dərman bitki xammalında mikropreparatların hazırlanmasının makroskopik, mikroskopik və kimyəvi təhlilini bilmək.

XIII.Fənn üzrə təlim nəticələri.

FTN 1. Xammal kimi dərman bitkilərinin qablaşdırılması, markalama, nəqlənilmə və saxlanılmasını bilmək.

FTN 2. Dərman bitkilərində olan vitaminləri bilmək.

XIV.Kollektiv sualları:

- 1.Bitkilərin təbiətdə rolu.
- 2.Bitkilərin insanların həyatında əhəmiyyəti
- 3.Farmakoqnoziyanın məqsəd və vəzifələri.
- 4.Farmakoqnoziya elminin inkişaf tarixi.

- 5.İdxal üçün əkilən dərman bitkiləri.
- 6.Satış üçün əkilən dərman bitkiləri.
- 7.Dərman bitkisi kimi qarağatın növləri.
- 8.Dərman bitkisi kimi qarağatın kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 9.Dərman bitkisi kimi çiyələyin növləri.
- 10.Dərman bitkisi kimi çiyələyin kimyəvi tərkibi və istifadəsi

XV.İmtahan sualları:

- 1.Bitkilərin təbiətdə rolu.
- 2.Bitkilərin insanların həyatında əhəmiyyəti.
- 3.Ağaclar, kollar, kolcuqlar və yarımkol bitkiləri.
- 4.Farmakoqnoziyanın məqsəd və vəzifələri.
- 5.Farmakoqnoziya elminin inkişaf tarixi.
- 6.Farmakoqnoziya elminin müasir vəziyyəti
- 7.Dərman bitki xammalının standartlaşdırılması normativ sənədlər.
- 8.Dərman bitkilərinin analiz üsulları.
- 9.Xammal kimi dərman bitkilərinin qablaşdırılması, markalama, nəqlənmə və saxlanması.
- 10.Dərman bitki xammalının keyfiyyətinə nəzarət.
- 11.Dərman bitki xammalının adlandırılması
- 12.Dərman bitki xammalından mikropreparatların hazırlanması.
- 13.Dərman bitki xammalının qurudulması
- 14.Dərman bitkisi kimi qarağatın növləri.
- 15.Dərman bitkisi kimi qarağatın kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 16.Dərman bitkisi kimi çiyələyin növləri.
- 17.Dərman bitkisi kimi çiyələyin kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 18.Dərman bitkisi kimi çaytikanın növləri.
- 19.Dərman bitkisi kimi çaytikanın kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 20.Dərman bitkisi kimi gülümbaharın növləri.
- 21.Dərman bitkisi kimi gülümbaharın kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 22.Dərman bitkisi kimi gicitkanın növləri.
- 23.Dərman bitkisi kimi gicitkanın kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 24.Dərman bitkisi kimi qarğıdalının növləri.
- 25.Dərman bitkisi kimi qarğıdalının kimyəvi tərkibi və istifadəsi.
- 26.Dərman bitkisi kimi daziotu.
- 27.Dərman bitkisi kimi quşəppəyi.
- 28.Dərman bitkisi kimi gəndəlaş.
- 29.Dərman bitkisi kimi zeytun.
- 30.Dərman bitkisi kimi badam.

“Dərman bitkiləri” fənninin sillabusu 050701-“Aqronomluq” ixtisası (proqramları üzrə) tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“23 may 2025-ci il, protokol № 09”)

Fənn müəllimi:

b/m.Ə.Məlikov

Kafedra müdiri:

dos.İ.Kərimov